

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Journalen NB22 : 1850

Citation: Kierkegaard, Søren: "Journalen NB22 : 1850", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 24*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2007 .
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb22-txt-shoot-n8.pdf> (tilgået 04. august 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 24

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

NB22:8

#

Samvittigheds-Frihed, Troes-Frihed o: D:

Idealt seet kan det være meget sandt, at der skal indrømmes ethvert Msk. Samvittigheds-Frihed, Troes-Frihed o: D:

Men hvad saa videre; hvor ere saa de Mske, der ere saa aandelig stærke, at de kunne bruge den, virkelig formaae at staae absolut ene, ene med Gud.

Her ligger det Usande, det demagogiske Smigrerie, at der tales som var ethvert Msk. en saadan Karl – naar der blot ingen Tvang, ingen Love var. Du min Gud og Fader! Nei Sandheden er denne: Enhver, der i den Grad er Subjektivitet, at han absolut ene beraadfører sig med Gud og sin Samvittighed, og kan holde det ud, han spørger en god Dag om der er Love derimod og Forordninger eller ikke, for ham er Sligt kun Sytraade. Ja er han i Sandhed den Store, saa ønsker han endog al mulig Modstand for at han ikke skal fare vild, eller tage fejl – thi at Msk-Forordninger skulle formaae at tvinge ham, nei det frygter han ikke, det veed han med Gud og sin Samvittighed, at han ikke behøver.

Men man vil have Forbud, Tvang o: D:bort for saa at lege den Leeg, at vi ere saadan Satans Karle, som saaledes kunde staae ene – istedetfor, at just Modstanden, som gjøres os, naar vi overvinde den, er det Eneste, der formaaer at bevise, at vi ere saadanne Karle.

Tag al Tvang bort, hvilken just Mskene behøve og netop ogsaa i de høieste Anliggender – og Msks Mængde vil enten forfalde til at være Ingenting, ell. falde i Hænder paa Partier o: D:.

[a] og fornuftigviis bestandigt mere jo høiere Anliggendet er

Men det er saa forfængeligt og saa smigrende^b dette: vi ville være næsten som Apostle, eller dog som Luther – tager derfor al Tvang bort, saa ere vi det. O, I Daarer eller I Sophister; Apostlene Luther o: D: vare just det, de vare derved, at der var al mulig Modstand og Tvang mod dem – men de overvandt den. Havde Tvangen ikke været der, havde man aldrig kunnet faae at see, at de vare Det, de vare.

b for Forfængelighed

Nu vil man have al Tvang bort og saa lege Apostle – omtrent som En vilde have Kanoner, Krudt, Bajonetter bort o: D:, og saa lege modig Kriger. Just for at det skal blive Sandhed, om det virkelig er »Samvittigheden« ene der bestemmer (at det ikke er Opstød fra Maven, dorske Indfald, Capricer, forvirrede Tanker, taabelig Efterabelse o: D:;) just derfor maa

Modstand og Tvang til. Bestemmelsen »Samvittighed« er saa inderlig, at der behøves al mulig Affiltreren for at finde den; men er den funden, er det virkelig den, ene den, der bestemmer mig: nu saa blæse med alle Forordninger – jeg smiler ad dem. Og just fordi »Samvittigheden« er den dog blot nogenlunde Samvittighedsfulde noget saa uendeligt Helligt – just derfor ønsker han Modstand, Tvang. Han vil hellere ved Hjælp af Tvungen i Tide opdage at det maaskee slet ikke var hans Samvittighed der bestemte ham til at ville vove eet eller andet Skridt, end naar det er for silde opdage, at han var i en Indbildning, og i en Indbildning betræffende det Helligste af Alt, betræffende sin Samvittighed.

Den, der i Sandhed kan staa saaledes ene i Verden, at han ene raadfører sig med sin Samvittighed: han er en Hero. Og han maatte vel sige: generer Eder ikke for min Skyld, I maae gjerne lægge endnu mere Tvang paa, det er mig endog kjert.

Men tag al Tvang bort, og lad os saa smigre hverandre med at vi alle hver især ere saadanne Heroer.

Samvittigheds-Frihed, Troes-Frihed o: s: v: det raabes der paa og i disse Tider, hvor det allerede er en stor Sjeldenhed, at der [er] En, der virkelig har en Mening. Hvad betyder da disse Raab, betyde de Styrke, Heroisme? Ikke just saa ganske, de betyde Kjællingerie, de betyde, at vi ere Skrællinger, forkjælede, der dog saa gjerne for godt Kjøb ville spille Heroer.

Saaledes var det ikke med vore Forfædre, naar Berserken følte Kraften i sig da raabte han, at man skulde komme med Skjolde, for om muligt at tvinge ham ind derimellem – thi at han havde Kraften, det vidste han nok. Saaledes var det heller ikke med Troes-Heltene, de forlangte ikke at al Tvang skulde borttages, o, nei, tværtimod, de længtes, og efter en ganske anden Art Tvang end den hvorom hos os kan være i fjerneste Maade Tale, længtes efter Fængslerne, efter Lænkerne, efter Baalet – for at vise, at de havde Samvittigheds-Frihed, Troes-Frihed. Nu vil man, at Staten, ved at løsne ethvert Baand, skal give eller maaskee forære Samvittigheds-Frihed, Troes-Frihed o: D:, – i gamle Dage troede man, at det var Samvittigheden, der gav Samvittigheds-Frihed, at havde det nogen Art med at En havde Samvittighed, kom det nok med Friheden, og derimod, at det [at] afskaffe enhver Tvang, at løsne ethvert Baand, at det var i det Høieste at gjøre det^c saa frit saa lidt generende som muligt i Henseende til ingen Samvittighed at have, og i Henseende til at indbilde sig at have den.

c for Enhver

Det er overhovedet en reen forkeert Dialektik, at man slutter saaledes: jo større, jo alvorligere Godet er, desto utaaleligere er al Tvang. Nei, nei. I Forhold til det Ubetydelige er end den mindste Tvang utaalelig, som fE hvis man ved Lov vilde forbyde at gaae med Hat, og befale, at Enhver^d skulde gaae med Kaskjet. Jo større derimod og jo alvorligere Godet, desto bedre kan jeg ogsaa taale nogen Tvang, at jeg kan faae Leilighed til at prøve mig selv og lære mig selv at kjende, at de afgjørende Skridt ikke gjøres mig altfor lette - thi til syvende og sidst kan jo dog ingen Tvang i Sandhed tvinge den Aandelige, den kan da i det Høieste dyrt lade ham købe Friheden.

Al denne Talen om at afskaffe Tvang er derfor enten af forkjælede Msker eller af saadanne, der maaskee engang have følt Kraft til at kæmpe, men nu ere afmattede, og finde det nemmere at al Tvang tages bort.

d at alle Mænd eller alle Mand

[e] Det man altsaa vil, er: man vil ikke tvinges ud i saadanne Afgjørelser, hvor det ret bliver afgjort og aabenbart, at man har Samvittighed og ene handler i Kraft af Samvittighed. Man skulde da sige: vi ere svage og frygtagtige, have ikke saadant Mod eller saadanne Kræfter - derfor ville vi have Tvang bort. Deri var der dog Mening. Men i Tidens løgnagtige Tyvesprog hedder det: vi kæmpe for Samvittigheds-Frihed.

#